

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.	
ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ	21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH.....	27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
FERMER XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	32
Xakimov Zafar Ibragimovich	
IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O'RNI	38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi	
QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	44
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА	50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ	56
Халтурдиев Айтмурат Маратович	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI	64
Saatova Lolaxon Ergashevna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOVBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARI	71
Pulatov Abdullo	
MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	76
Axmedov Zafarjon Zokirjon	
МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ	80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O'ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA	92
Atamatov Abdualil Salomovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR	97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To'rayev Qaxramon Zokirjonovich	

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH	103
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi	
ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY	112
Kamilova Nargiza	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI	115
Sottarov Abdulvali Umirqulovich	
INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOYIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI	130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI.....	135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	140
Yangiboev Rustam Berdiyrovich	
MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	145
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ.....	149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI	174
Safarova Muxabbat Radjabovna	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI	186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	190
Uralov Eliboy Omonovich	

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG' I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	194
<i>Yembergenova Aynur Aydosbaevna</i>	
ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	201
<i>Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей</i>	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI	205
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH	211
<i>D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILYI IMKONIYATLARI	217
<i>Atayev Jaxongir Erkinovich</i>	
KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH.....	221
<i>M.O.Yuldoshova</i>	
HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI	226
<i>Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR	231
<i>To'rayev Rasul Nortojoyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna</i>	
KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEKANIZMLARI	236
<i>Iminova Nargizaxon Akramovna</i>	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	241
<i>Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich</i>	
PAHTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA.....	249
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	253
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH	259
<i>Eshkarayev Bobir Chariyevich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI	265
<i>Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEKANIZMINING AMALIY TAHLILLARI.....	273
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА.....	280
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI	287
<i>Sobitova Ra'no Solidjonovna</i>	

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI.....	290
Mansurov Obid Zaynidinovich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI	296
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI.....	300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	306
Norova Nozima Nabiyeвна	
AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	312
Boboyev L Kadruxja Djuraxodjayeвich	
HUDUD EKSPORT SALOHİYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH.....	318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	325
Бобоев Л Кадрухжа Джураходжаевич	
HUDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOIYILLARI.....	331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li	
KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH.....	344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli	
АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ.....	350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич	
ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI.....	355
Umarova Durdona Abdumannabovna	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	360
Aminova Naima Umar qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH.....	365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich	
HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI	370
Avliyaqulov Xudoyberdi	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR.....	374
Xannarov Komiljon Karimovich	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSIYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR.....	380
Bekmurodov Navruz Ergashevich	

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION.....	393
Sattorov Shohruh	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ.....	400
Загидуллина Карина Рафаиловна	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	405
Viktoriya Kan	
HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH.....	410
Nizomov Maxmud Minovarovich	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ.....	414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH.....	419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o'g'li	
TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARINING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT.....	423
Alimov Bobirjon	
EKSPORTBOP QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	432
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li, G.M.Abdulxayeva	
ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIVAVIY NAZORAT MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	437
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MAMLAKAT INNOVATSION FAOLLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI.....	441
Azimov Bobir Fattohevich	
O'ZBEKISTON MAHALLIY BYUDJETLARINING O'ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEKANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI.....	445
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
DAVLAT OLIY TA'LIM MUASSALARIDA MOLIVAVIY MUSTAQILLIK SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI.....	450
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
SIRKULAR IQTISODIYOT SOHASIDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	457
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ETNOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	462
Kunnazarova Orazxan	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIK MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	468
Asadova Shaxzoda Zabikhillo qizi	
MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	472
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	

MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)

Ibodullayev Dilshod Ibragimovich

Abu Rayhon Beruniy nomidagi

Urganch davlat universiteti 1-prorektori

Annotatsiya. Mazkur maqolada mintaqaviy imij va investitsiya oqimlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik Xorazm viloyati misolida tahlil qilindi. Tadqiqot davomida hududning tarixiy-madaniy salohiyati, iqtisodiy ko'rsatkichlari va institutsional islohotlari mintaqaviy imij shakllanishining asosiy omillari sifatida yoritildi. 2010–2025-yillar oralig'idagi statistik ma'lumotlar asosida investitsiya dinamikasi va eksport tarkibidagi ijobiy o'zgarishlar aniqlandi. Natijada mintaqaviy imij investitsiya qarorlariga signal, brend kapitali va joylashuv omillari orqali ta'sir ko'rsatishi asoslab berildi. Tadqiqot hududiy rivojlanish strategiyalarini takomillashtirish va investitsiya jozibadorligini oshirish uchun ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: mintaqaviy imij, investitsiya oqimlari, hududiy brending, Xorazm viloyati, iqtisodiy rivojlanish.

Abstract. This article analyzed the relationship between regional image and investment flows using the case of the Khorezm region. The study identified the key determinants of regional image formation, including historical and cultural assets, economic indicators, and institutional reforms. Based on statistical data for 2010–2025, positive trends in investment dynamics and export structure were identified. The findings demonstrated that regional image influenced investment decisions through signaling mechanisms, brand equity, and location factors. The results highlighted the role of image as a strategic intangible asset contributing to sustainable regional development. The study provided practical implications for improving regional policies and strengthening investment attractiveness in emerging economies.

Keywords: regional image, investment flows, place branding, Khorezm region, economic development.

Аннотация. В статье проанализирована взаимосвязь регионального имиджа и инвестиционных потоков на примере Хорезмской области. В ходе исследования выявлены ключевые факторы формирования имиджа региона, включая историко-культурный потенциал, экономические показатели и институциональные реформы. На основе статистических данных за 2010–2025 годы определены положительные изменения в динамике инвестиций и структуре экспорта. Установлено, что региональный имидж оказывает влияние на инвестиционные решения через механизмы сигнала, бренд-капитала и факторов размещения. Полученные результаты подтверждают значимость имиджа как стратегического ресурса развития. Исследование имеет научно-практическую ценность для совершенствования региональной политики и повышения инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: региональный имидж, инвестиции, территориальный брендинг, Хорезмская область, экономическое развитие.

KIRISH

Mintaqalar o'rtasidagi raqobat globallashib borayotgan jahon iqtisodiyoti sharoitida tobora murakkablashib, faqat moddiy resurslar va ishlab chiqarish quvvatlari bilan emas, balki tashqi investorlar, xalqaro hamkorlar hamda turistik oqimlar ongida shakllanadigan mintaqaviy imij orqali ham belgilanmoqda. Mintaqaviy imij hozirgi davrda raqobat ustunligini ta'minlovchi muhim nomoddiy strategik aktiv sifatida shakllanib, hududiy boshqaruv tizimlarining uni tizimli ravishda rivojlantirish va investitsiya oqimlari bilan uyg'unlashtirishga bo'lgan e'tiborini yanada kuchaytirmoqda. Bu esa hududlarning barqaror iqtisodiy rivojlanishida yangi yondashuvlarning shakllanishiga zamin yaratmoqda.

Xorazm viloyati mazkur jarayonlarni tahlil qilish nuqtai nazaridan alohida ilmiy ahamiyatga ega hududlardan biri hisoblanadi. Viloyat Ipak yo'li sivilizatsiyasining qadimiy markazlaridan biri sifatida boy tarixiy-madaniy merosga ega bo'lib, UNESCO tomonidan muhofaza qilinadigan Xiva shahri orqali xalqaro maydonda keng

tan olingan. Shu bilan birga, Islom Hamkorlik Tashkiloti tomonidan “2024-yil Islom dunyosi turizm poytaxti” maqomining berilishi, Hazarasp erkin iqtisodiy zonasining faoliyati hamda 2010–2025-yillar davomida asosiy kapitalga jalb qilingan investitsiyalarning 54 barobar oshgani mintaqaning ijobiy imiji shakllanishi va investitsiya oqimlari oʻrtasidagi uzviy bogʻliqlikni yaqqol namoyon etadi [22]; [1]; [7]. Ushbu omillar Xorazm viloyatini nafaqat turizm, balki sanoat va investitsiya yoʻnalishlarida ham jadal rivojlanayotgan hudud sifatida tavsiflash imkonini beradi.

Oʻzbekistonda 2017-yildan boshlab amalga oshirilayotgan keng koʻlamli tarkibiy islohotlar investitsiya muhitini tubdan yaxshilashga xizmat qildi. Xususan, “yagona darcha” xizmatlarining joriy etilishi, erkin iqtisodiy zonalar tarmogʻining kengayishi, investitsiya faoliyatini tartibga soluvchi qonunchilik bazasining takomillashuvi hamda 2024-yilda qabul qilingan qarorlar asosida qator litsenziya talablarining bekor qilinishi investorlar uchun yanada qulay sharoitlar yaratdi [12]. Ushbu ijobiy institutsional oʻzgarishlar natijasida Xorazm viloyatida toʻgʻridan-toʻgʻri xorijiy investitsiyalar va kreditlarning umumiy investitsiyalar tarkibidagi ulushi 2025-yilga kelib 67,9 foizga yetdi [22]. Bu koʻrsatkich viloyatning investitsiya muhiti xalqaro darajada yuqori baholanayotganini va investorlar ishonchi ortib borayotganini ifodalaydi.

Mazkur maqola nazariy yoʻnalishda olib borilib, mintaqaviy imijning investitsiya oqimlariga taʼsir qilish mexanizmlarini konseptual jihatdan asoslashga qaratilgan. Tadqiqotda joy marketingi nazariyasi [1], hududiy brend kapitali [6]; [17], signal nazariyasi [11] va joylashuv tanlash omillari [20] oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlikni ifodalovchi nazariy yondashuvlar integratsiya qilindi. Xorazm viloyatining stat.uz maʼlumotlar bazasidagi koʻrsatkichlari asosida ushbu nazariy model amaliy jihatdan asoslab berildi. Maqola tuzilmasi izchil ravishda adabiyotlar sharhi, metodologiya, tahlil va natijalar hamda xulosa va takliflar boʻlimlarini oʻz ichiga oladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Joy marketingi nazariyasining shakllanishi Philip Kotler, Donald Haider va Irving Rein tomonidan ishlab chiqilgan konseptual yondashuv bilan bevosita bogʻliq boʻlib, ushbu nazariya mintaqalar va shaharlarni oʻziga xos “mahsulot” sifatida talqin qiladi [1]. Ushbu yondashuvga koʻra, hududlar infratuzilmani rivojlantirish, malakali ishchi kuchini shakllantirish, davlat-xususiy hamkorlikni mustahkamlash va oʻzining “joylashuv sifati”ni samarali kommunikatsiya qilish orqali global raqobatda ustunlikka erishishi mumkin. Shu bilan birga, joylashuv tanlash jarayonida eliminatsiya tamoyilining ustuvorligi hududlarning oʻz imijini mukammal shakllantirish zarurligini yanada kuchaytiradi.

Mintaqaviy imijni ilmiy kategoriya sifatida oʻrganishda Gregory Ashworth va Henk Voogd tomonidan ishlab chiqilgan yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Unga koʻra, mintaqaviy imij obyektiv va subyektiv omillarning uygʻunlashgan tizimi boʻlib, investorlar tomonidan qabul qilinadigan qarorlarning muhim determinantiga aylanadi [20]. Bunday sharoitda imij nafaqat axborot yetishmasligini qoplaydi, balki qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiruvchi muhim omil sifatida namoyon boʻladi. Zamonaviy qarashlarga koʻra, har qanday hudud oʻz resurslari va imkoniyatlarini samarali boshqarish orqali barqaror va ijobiy imijni shakllantirish imkoniyatiga ega.

Mihalis Kavaratzis va Gregory Ashworth tomonidan taklif etilgan uch darajali model mintaqaviy imijning shakllanish jarayonini yanada chuqurroq tushuntirib beradi [3]. Ushbu modelga koʻra, imij birlamchi (infratuzilma va real harakatlar), ikkilamchi (rasmiy kommunikatsiya vositalari) va uchlamchi (ommaviy fikr hamda tajriba almashinuvi) qatlamlar orqali shakllanadi. Sonya Hanna va boshqalar tomonidan olib borilgan tizimli tahlillar esa mintaqaviy imij investitsiya oqimlariga kognitiv, affektiv, ijtimoiy va ixtiyoriy kanallar orqali taʼsir koʻrsatishini asoslab berdi [10]. Bu esa imijning kompleks va koʻp qirrali taʼsir mexanizmiga ega ekanligini koʻrsatadi.

Hududiy brend kapitali nazariyasining rivojlanishi doirasida Bjørn Jacobsen tomonidan taklif etilgan “investor-based place brand equity” konsepsiyasi alohida eʼtiborga loyiqdir [19]. Ushbu yondashuvga koʻra, kuchli mintaqaviy brend investorlar uchun axborot asimmetriyasini kamaytiradi, baholash xarajatlarini qisqartiradi va investitsiya qarorlarini tezlashtiradi. Sourav Bose va boshqalar tomonidan oʻtkazilgan empirik tadqiqotlar ham hududiy brend kapitalining investitsiya jozibadorligiga bevosita ijobiy taʼsirini tasdiqladi [5]. Xususan, brendning tanilish darajasi, mazmuni, sifat idroki va unga boʻlgan bogʻliqlik investorlar qarorida muhim rol oʻynashi aniqlandi.

Fernando Almeida va boshqalar tomonidan ilgari surilgan yondashuvga koʻra, mintaqaviy imij hududning tarixiy-madaniy resurslari va iqtisodiy salohiyati asosida tabiiy ravishda shakllanadi [6]. Bu esa imijni sunʼiy marketing mahsuli emas, balki strategik rivojlanish jarayonining ajralmas qismi sifatida talqin qilish imkonini beradi. Xuddi shu nuqtai nazardan qaralganda, Xorazm viloyatining boy tarixiy merosi va zamonaviy iqtisodiy oʻsishi uning ijobiy imijini mustahkamlovchi asosiy omillar sifatida namoyon boʻladi.

Xalqaro tajribalar ham mintaqaviy imijning investitsiya oqimlariga sezilarli taʼsirini koʻrsatadi. Bilbao shahrida Guggenheim Museum Bilbao asosida shakllangan madaniy brend modeli hududning investitsiya va turizm oqimlarini sezilarli darajada oshirganini koʻrsatdi [20]. Ushbu tajriba Xorazm viloyati uchun ham dolzarb boʻlib, Xiva shahrining UNESCO maqomi va xalqaro eʼtiroflari mintaqaning global imijini mustahkamlashda muhim rol oʻynamoqda.

Signal nazariyasi doirasida esa mintaqaviy imij investorlar uchun ishonchli axborot signali vazifasini bajaradi [11]. Xorazm viloyatida mavjud xalqaro e'tiroflar, yirik investitsiya loyihalari va institutsional islohotlar aynan shunday signal sifatida namoyon bo'lib, hududning investitsiya jozibadorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, Per Nilsson tomonidan aniqlangan samarali kommunikatsiya va strategik yondashuvning ahamiyati hududiy imijni barqaror rivojlantirishda muhim omil ekanini ko'rsatadi [11].

Mavjud ilmiy adabiyotlar mintaqaviy imij va investitsiya oqimlari o'rtasida kuchli va ko'p kanalli bog'liqlik mavjudligini tasdiqlaydi. Ushbu bog'liqlikni Xorazm viloyati misolida tahlil qilish mintaqaviy rivojlanish siyosatini yanada takomillashtirish va investitsiya jalb etish mexanizmlarini chuqurroq anglash imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada metodologiya nazariy va empirik yondashuvlarning uyg'unligi asosida shakllantirildi. Tadqiqotda mintaqaviy imij va investitsiya oqimlari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash uchun tizimli tahlil, qiyosiy yondashuv hamda konseptual modellashtirish usullaridan foydalanildi.

Asosiy ma'lumotlar bazasi sifatida 2010–2025-yillarga oid Xorazm viloyatining rasmiy statistik ko'rsatkichlari qo'llanildi. Joy marketingi, hududiy brend kapitali va signal nazariyalari o'zaro integratsiya qilinib, ularning amaliy ifodasi hudud misolida asoslab berildi.

Metodologiya natijalarning ishonchliligi va ilmiy asoslanganligini ta'minlab, mintaqaviy imijni boshqarish bo'yicha samarali xulosalar chiqarish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xorazm viloyati iqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasi (2010–2025-yillar). Xorazm viloyatining mintaqaviy imiji bilan investitsiya oqimlari o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilishda rasmiy statistik ko'rsatkichlarga murojaat qilish maqsadga muvofiqdir. Quyidagi jadvalda viloyatning asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari 2010–2025-yillar kesimida keltirilgan (1-jadval).

1-jadval. Xorazm viloyatining asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasi (2010-2025 yillar)[22]

Yil	Investitsiyalar, mlrd so'm	Sanoat mahsuloti, mlrd so'm	Eksport, mln AQSH dollar	YaHM jon boshiga, ming so'm	Bandlik, ming kishi
2010	416.9	628.6	156.2	1,826.7	475.8
2012	783.4	1,014.2	155.0	2,920.1	509.0
2014	1,614.8	1,920.8	139.4	4,302.7	557.2
2016	1,560.5	2,802.7	95.6	5,867.0	590.3
2017	2,175.9	4,070.4	122.7	7,565.5	599.2
2019	5,032.0	8,538.6	146.9	12,026.8	591.9
2021	8,292.0	13,658.1	231.2	16,192.9	574.3
2023	11,666.1	21,589.1	304.2	22,945.5	609.8
2024	15,624.1	28,438.8	427.5	26,633.7	611.0
2025	22,621.2	34,276.1	435.7	30,713.5	-

1-jadval ma'lumotlari bir qator muhim iqtisodiy tendensiyalarni ko'rsatadi. Asosiy kapitalga jalb qilingan investitsiyalar 2010-yildagi 416,9 milliard so'mdan 2025-yilga kelib 22 621,2 milliard so'mga oshdi, ya'ni 54 barobar ko'paydi [22]. Eksport hajmi 2010-yildagi 156,2 million AQSh dollaridan 2024-yilda 427,5 million AQSh dollariga, 2025-yilda esa 435,7 million AQSh dollariga yetdi. Bu esa 2,8 barobar o'sishni anglatadi [22]. Sanoat mahsuloti hajmi 2010-yildagi 628,6 milliard so'mdan 2025-yilga kelib 34 276,1 milliard so'mga oshdi, aholi jon boshiga yalpi hududiy mahsulot esa 1 826,7 ming so'mdan 30 713,5 ming so'mga ko'tarildi [22].

Investitsiyalar o'sish sur'atlarida alohida e'tiborga loyiq jihat shundaki, eng yuqori o'sish 2025-yilda kuzatildi. Asosiy kapitalga o'zlashtirilgan investitsiyalar o'tgan yilga nisbatan 134,9 foizga oshdi [22]. Bu ko'rsatkich viloyatdagi investitsion faollik keyingi yillarda yangi bosqichga ko'tarilganidan dalolat beradi. Bandlik ko'rsatkichi ham 2010-yildagi 475,8 ming kishidan 2024-yilda 611,0 ming kishiga yetib, barqaror o'sish tendensiyasini saqlab kelmoqda.

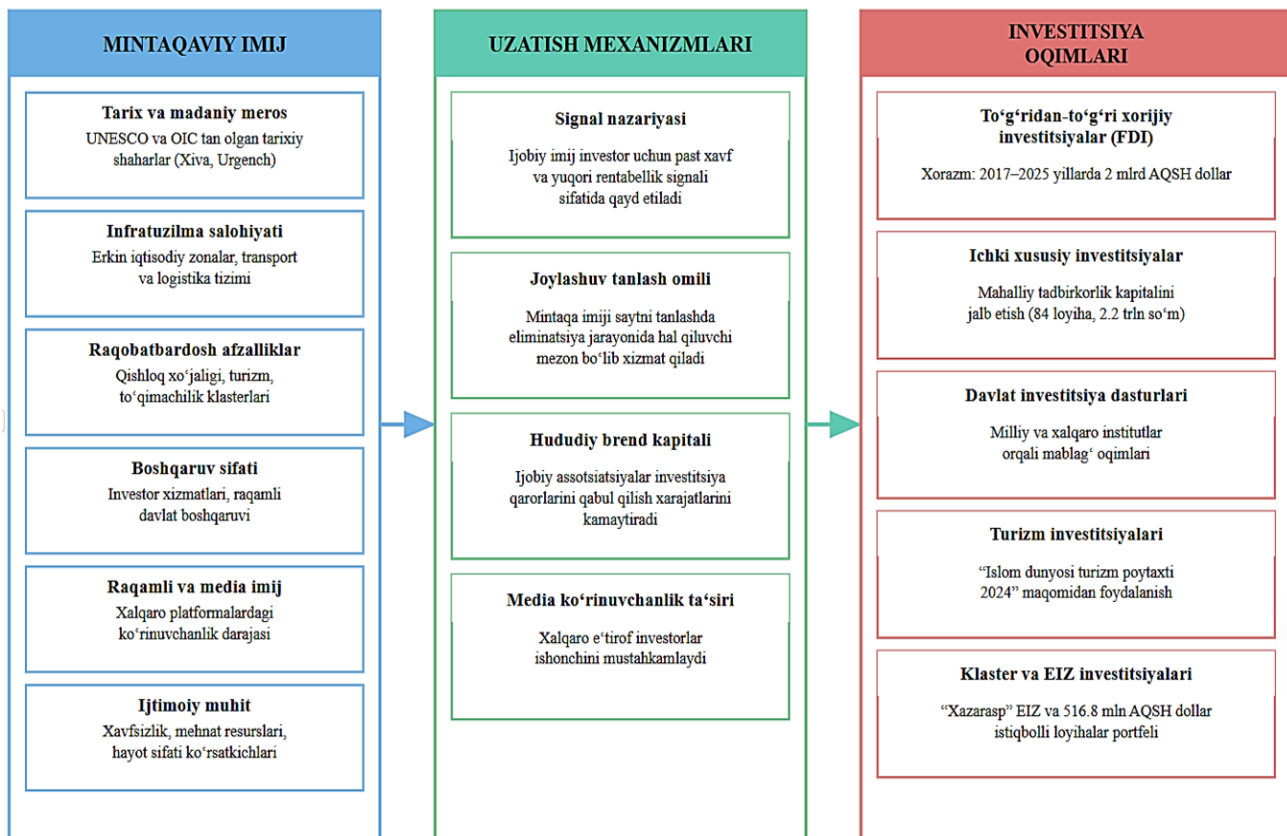
Mintaqaviy imij profili: kuchli tomonlar va imkoniyatlar

Mintaqaviy imij — bu hududni idrok qiluvchi tashqi auditoriya, ya'ni investorlar, turistlar va xalqaro institutlar ongida shakllanadigan yaxlit tasvir bo'lib, u obyektiv omillar (resurs bazasi, infratuzilma, makroiqtisodiy ko'rsatkichlar) hamda subyektiv omillar (media yoritilishi, og'zaki kommunikatsiya va brendlash harakatlari) uyg'unligi asosida shakllanadi [3]; [6]. Xorazm viloyati mintaqaviy imijining asosiy tarkibiy elementlari tahlil qilganda quyidagi manzara yuzaga keladi.

Tarixiy-madaniy kapital. Xiva shahri UNESCO jahon merosi obyektlaridan biri bo'lib, 1990-yildan buyon xalqaro himoyaga olingan. Organisation of Islamic Cooperation tomonidan 2024-yilda berilgan "Islom dunyosi turizm poytaxti" maqomi esa mintaqaviy imijning qisqa muddatda sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilganini anglatadi [10]. Turizm xizmatlari eksportining 2024-yilda 58,3 million AQSh dollariga yetgani esa imij kapitalining bevosita iqtisodiy natijaga aylanganini ko'rsatadi [22].

Iqtisodiy-infratuzilmaviy baza. Hazorasp erkin iqtisodiy zonasining faoliyat yuritishi, Khorezm Invest Project MChJning tashkil etilishi (ustav kapitali 30 million AQSh dollari) va 686 ta investitsiya loyihasining (9,8 trillion so'm) rejalashtirilishi viloyatning investitsion tayyorgarlik darajasini ko'rsatadi [13]; [21]. Investitsiyalarni moliyalashtirish tarkibida 2025-yilga kelib chet el investitsiyalari va kreditlarining ulushi 67,9 foizga yetgani [22] mintaqaning xalqaro kapital bozoridagi ishonch darajasini ifodalovchi eng muhim ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi.

Eksport diversifikatsiyasi. Viloyat eksportining tarmoq tarkibida 2010–2025-yillar davomida muhim o'zgarishlar yuz berdi. Nooziq-ovqat xomashyosi ulushi 66,0 foizdan 1,4 foizga tushgan bo'lsa, sabzavot va mevalar hamda sanoat tovarlari, jumladan, to'qimachilik mahsulotlari ulushi sezilarli darajada oshdi [22]. Ushbu tarkibiy o'zgarish viloyatning qo'shilgan qiymati yuqoriroq bo'lgan mahsulotlarga yo'naltirilgan eksport imijini shakllantirishga xizmat qildi (1-rasm).

1-rasm. Mintaqaviy imij va investitsiya oqimlari o'rtasidagi bog'liqlik: konseptual modeli¹

Xorazm viloyatida investitsiyalarni moliyalashtirish tarkibining dinamikasi mintaqaviy imijning investitsiya qarorlariga ta'siri haqida muhim ma'lumot beradi. 1-rasmda tasvirlangan konseptual model doirasida moliyalashtirish tarkibidagi o'zgarishlar imij signallarining samaradorligini ifodalovchi muhim ko'rsatkich sifatida talqin etilishi mumkin (2-jadval).

1 Manbalar asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan

2-jadval. Xorazm viloyatida asosiy kapitalga investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari tarkibi 2025-yil, foizda [22]

Moliyalashtirish manbai	Ulushi, foizda
Korxonalar va aholining o'z vositalari	23.6
Qabul qilingan mablag'lar - jami	75.4
-davlat byudjeti	6.1
-bank kreditlari va boshqa qarz mablag'lari	1.5
-chet el investitsiyalari va kreditlari	67.9

2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2025-yilda chet el investitsiyalari va kreditlarining umumiy investitsiyalar tarkibidagi ulushi 67,9 foizni tashkil etdi [22]. Bu ko'rsatkich Michael Spencening signal nazariyasi [11] doirasida muhim ahamiyatga ega. Xorijiy kapitalning shu darajada yuqori ulushi mintaqada signal mexanizmlarining ishonchli darajada ishlayotganini ko'rsatadi. 2010–2013-yillarda bu ko'rsatkich 4,7–11,1 foiz atrofida bo'lganini hisobga olsak, 2025-yilga kelib 67,9 foizga yetishi ko'p yillik izchil imij shakllanishining natijasi sifatida baholanishi lozim [22].

Korxonalar va aholining o'z mablag'lari hisobiga amalga oshirilgan investitsiyalar ulushi 23,6 foizni tashkil etmoqda. Bu esa ichki tadbirkorlik muhiti barqaror rivojlanayotganini ko'rsatadi. Davlat byudjeti mablag'lari ulushining 6,1 foiz bilan nisbatan past darajada bo'lishi esa moliyalashtirish modelining xususiy va xorijiy kapitalga tayanayotganini ifodalovchi ijobiy tarkibiy ko'rsatkich hisoblanadi [22].

Xorazm viloyatining eksport geografiyasi mintaqaviy imijning xalqaro miqyosdagi o'zgarishini kuzatish uchun qo'shimcha ma'lumot beradi. Stat.uz ma'lumotlariga ko'ra, viloyatning asosiy eksport hamkorlari sifatida 2025-yilda Pakistan (106,4 mln AQSh dollari), Russia (97,6 mln AQSh dollari), Kazakhstan (31,0 mln AQSh dollari) va Afghanistan (86,0 mln AQSh dollari) alohida ajralib turadi [22]. Ushbu geografyaning kengayishi — 2010-yilda Iran va China yetakchi o'rinlarda bo'lgan bo'lsa, 2025-yilda janubiy yo'nalishdagi hamkorlikning, xususan, Pakistan va Afghanistan bilan savdo aloqalarining sezilarli darajada kengaygani — mintaqaning tijorat imijidagi strategik o'zgarishni aks ettiradi (3-jadval).

3-jadval. Xorazm viloyati eksporti tarkibiy o'zgarishlari (2013-2025 yil)[22]

Eksport kategoriyasi	2025 yil ulushi, foizda	2013-yilga nisbatan dinamikasi, foizda
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	56.2	1.1
Sanoat tovarlari (to'qimachilik)	23.7	-4.3
Xizmatlar eksporti	12.6	Barqaror
Turli xil tayyor buyumlar	4.2	0.1
Nooziq-ovqat xomashyo	1.4	-66.0
Boshqa tovarlar	1.9	Yangi yo'nalishlar

3-jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2013-yilda eksport tarkibida 66 foizni tashkil etgan nooziq-ovqat xomashyosi (asosan paxta tolasi) 2025-yilga kelib 1,4 foizga tushdi. Buning o'rniga oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar ulushi 56,2 foizga ko'tarildi. Bu esa to'qimachilik va sabzavotchilik klasterlari bo'yicha qo'shilgan qiymati yuqoriroq bo'lgan eksport mahsulotlariga o'tilganini anglatadi [22].

Ushbu sektoral transformatsiya investitsion imij nuqtai nazaridan muhim ahamiyatga ega. Xomashyo eksportchisidan qayta ishlangan mahsulotlar yetkazib beruvchi mintaqaga aylanish investorlar uchun yuqoriroq daromad va pastroq tavakkalchilik signali bo'lib xizmat qiladi [11].

1-rasmda tasvirlangan konseptual modelda mintaqaviy imij elementlari (chap blok) investitsiya oqimlariga (o'ng blok) to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatmaydi. Ular uchta asosiy mexanizm (markaziy blok) orqali o'zaro bog'lanadi.

Signal mexanizmi. Xorazm viloyatida mavjud bo'lgan UNESCO maqomi, OIC e'tirofi va xalqaro hamkorlik bitimlari signal nazariyasi talqinida muhim signal vazifasini bajaradi. Stat.uz ma'lumotlariga ko'ra, qurilish sektorida 2025-yilda 14 020,9 milliard so'mlik ishlar amalga oshirilgan. Bu esa 2010-yilga nisbatan qariyb 50 baravar ko'pdir [22]. Shuningdek, Khorezm Invest Project tashkilotining yaratilishi va uning xorijiy investorlar bilan bog'lovchi interfeys vazifasini bajarishi ham muhim institutsional signal hisoblanadi. Bu hududning investorlar uchun qulay murojaat va hamkorlik kanalini yaratganini anglatadi [13].

Joylashuv tanlash omili mexanizmi. Viloyatdagi chakana savdo aylanmasining 2010-yildagi 1 005,9 milliard soʻmdan 2025-yilda 18 715,9 milliard soʻmga oshgani [22] bozor salohiyatining kengayganini ifodalaydi va investorlar uchun hudud tanlash jarayonida muhim mezonlardan biri boʻlib xizmat qiladi. Bandlik koʻrsatkichining 475,8 ming kishidan 611,0 ming kishiga oshishi esa mehnat resurslari bazasining kengayib borayotganini koʻrsatadi.

Hududiy brend kapitali mexanizmi. Sourav Bose va boshqalar taʼkidlaganidek, brend kapitali investor uchun due diligence xarajatlarini kamaytiradi [5]. Aholi jon boshiga yalpi hududiy mahsulot oʻsish surʼatining 2025-yilda 105,9 foizga yetgani [22] investorlar uchun mintaqadagi hayot sifati va isteʼmolchi bazasining oʻsishi haqidagi muhim statistik signal boʻlib, sarmoya samaradorligi hisob-kitoblarida ijobiy fon yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu maqolada mintaqaviy imij va investitsiya oqimlari oʻrtasidagi nazariy-konseptual bogʻliqlik Xorazm viloyatining rasmiy statistik koʻrsatkichlari bilan uygʻun holda tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari bir qator muhim ilmiy va amaliy xulosalarni shakllantirish imkonini berdi.

Birinchi xulosa. Mintaqaviy imij investitsiya qarorlariga bevosita emas, balki uchta asosiy mexanizm — signal, joylashuv tanlash omili va hududiy brend kapitali orqali taʼsir koʻrsatishi aniqlandi. Xorazm viloyati misolida ushbu mexanizmlarning amaliy ifodasi UNESCO merosi, OIC eʼtirofi, erkin iqtisodiy zonalar faoliyati hamda chet el investitsiyalari ulushining 67,9 foizga yetgani bilan mustahkamlandi [22]. Bu koʻrsatkichlar viloyatning investitsiyaviy jozibadorligi shakllanib, xalqaro maydonda tan olinayotganini koʻrsatadi.

Ikkinchi xulosa. Asosiy kapitalga jalb qilingan investitsiyalarning 2010–2025-yillarda 416,9 milliard soʻmdan 22 621,2 milliard soʻmga, yaʼni 54 barobar oshgani [22] mintaqaviy imijning izchil va barqaror ravishda mustahkamlanib borishi bilan uygʻun holda kuzatildi. Eksport tarkibidagi tarkibiy oʻzgarishlar, xususan, nooziq-ovqat xomashyosi ulushining 66,0 foizdan 1,4 foizga kamayishi va oziq-ovqat sektorining 56,2 foizga yetgani [22], viloyatning xalqaro tijorat imijida sifat jihatidan yangi bosqich shakllanganini anglatadi. Bu holat mintaqaning investitsiya va savdo salohiyati yanada kengayib borayotganidan dalolat beradi.

Uchinchi xulosa. “Investitsiya – imij – yangi investitsiya” oʻzaro mustahkamlovchi zanjiri Xorazm viloyatida ijobiy yoʻnalishda shakllanib borayotgani kuzatildi. Sanoat mahsulotining 2010-yildagi 628,6 milliard soʻmdan 2025-yilda 34 276,1 milliard soʻmga yetgani [22], eksport geografiasining kengaygani va xizmatlar sektorining rivojlanishi mintaqaning yangi investitsiyalar uchun yanada jozibador hudud sifatida namoyon boʻlayotganini koʻrsatadi. Shunday qilib, mavjud iqtisodiy natijalar oʻz navbatida viloyat imijini yanada mustahkamlaydigan yangi resursga aylanmoqda.

Tahlil natijalariga tayangan holda, Xorazm viloyatining mintaqaviy imijini investitsiya oqimlariga yanada samarali yoʻnaltirish uchun toʻrtta ustuvor strategik yoʻnalishni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir.

Birinchi yoʻnalish — raqamli imij tizimini shakllantirish. Viloyatning investitsiya portali va xalqaro PR tizimini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish zarur. Ushbu platformada mavjud sanoat zonalar, loyihalar portfeli, eksport salohiyati va operatsion maʼlumotlar ingliz, arab va xitoy tillarida toʻliq va tizimli shaklda taqdim etilishi lozim. Xorazm viloyati eksport geografiasida Pakistan va Afghanistan yoʻnalishlarining sezilarli oʻsishi kabi tijorat yutuqlarini raqamli kommunikatsiya kanallari orqali keng targʻib qilish mintaqaning xalqaro imijini yanada mustahkamlaydi. Bu investorlarda ishonch va qiziqishni oshiruvchi muhim vosita boʻlib xizmat qiladi.

Ikkinchi yoʻnalish — klaster ixtisoslashuvini brendlashtirish. Viloyat eksportining 56,2 foizini tashkil etayotgan oziq-ovqat mahsulotlari, ayniqsa sabzavot va mevalar, shuningdek, 23,7 foizlik ulushga ega boʻlgan sanoat tovarlari, jumladan, toʻqimachilik yoʻnalishlari boʻyicha alohida tarmoq brendlari shakllantirish maqsadga muvofiq [22]. Bunday yondashuv investorlar uchun hududning iqtisodiy xaritasini aniqroq koʻrsatadi, viloyatning ixtisoslashgan ustunliklarini yaqqol namoyon etadi va investitsiya qarorlarini tezlashtirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, klasterli brendlashtirish eksport va ichki ishlab chiqarish zanjirlarining uygʻun rivojlanishiga yordam beradi.

Uchinchi yoʻnalish — xalqaro institutlar bilan hamkorlikni kengaytirish. OIC, UNESCO, MDH va boshqa xalqaro platformalar doirasida viloyat uchun yangi eʼtiroflar, forumlar va hamkorlik dasturlarini jalb qilish boʻyicha faol diplomatik va institutsional siyosat olib borilishi lozim. Xiva shahrining brendini butun viloyat investitsiya imijining asosiy targʻibotchisi sifatida yanada faol qoʻllash katta samara beradi. Xiva orqali shakllanadigan kuchli ijobiy tasavvur Xorazm viloyatining boshqa tumanlari va iqtisodiy zonalariga ham investor eʼtiborini kengaytiradi.

Toʻrtinchi yoʻnalish — investitsiya iqlimi monitoring tizimini joriy etish. Mintaqaviy imijning investitsiya oqimlariga taʼsirini muntazam baholab borish uchun mahalliy boshqaruv tizimida imij-audit, investorlar fikrini oʻrganish va biznes subyektlari bilan tizimli soʻrovnomalar mexanizmini yaratish tavsiya etiladi. Chet el investitsiyalari ulushining 2025-yilda 67,9 foizga yetgani [22] ushbu koʻrsatkichni saqlash va yanada oshirish uchun tahliliy monitoring tizimining muhimligini koʻrsatadi. Sourav Bose va boshqalar taklif qilgan CBPBE-RI

o'Ichov tizimi [5] bunday monitoring uchun metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin. Bu esa mintaqaviy boshqaruvda qarorlar qabul qilish sifatini oshiradi va investitsiya siyosatini yanada maqsadli yo'naltirish imkonini beradi.

Xorazm viloyati mintaqaviy imij va investitsiya oqimlari o'rtasidagi bog'liqlikni amaliy natijalar bilan namoyon etayotgan hudud sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Tarixiy-madaniy salohiyat, eksport tarkibining yangilanishi, investitsiya hajmining yuqori sur'atlarda o'sishi va xalqaro miqyosda tan olinayotgan hududiy brend elementlari viloyatning istiqboldagi investitsiyaviy jozibadorligini yanada mustahkamlash uchun yetarli asos yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Kotler P., Haider D.H., Rein I. Marketing Places: Attracting Investment, Industry, and Tourism to Cities, States, and Nations. - New York: The Free Press, 1993. - 388 p. https://openlibrary.org/books/OL1740510M/Marketing_places
2. Anholt S. Places: Identity, Image and Reputation. - London: Palgrave Macmillan, 2010. - 256 p. <https://link.springer.com/book/10.1057/9780230232976>
3. Kavartzis M., Ashworth G.J. City Branding: An Effective Assertion of Identity or a Transitory Marketing Trick? // Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie. - 2005. - Vol. 96, №5. - P. 506-514. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9663.2005.00482.x>
4. Zenker S., Braun E. Questioning a "one size fits all" city brand: Developing a branded house strategy for place brand management // Journal of Place Management and Development. - 2017. - Vol. 10, №3. - P. 270-287. <https://doi.org/10.1108/JPMD-04-2016-0018>
5. Bose S., Pradhan S., Bashir M., Roy S.K. Customer-Based Place Brand Equity and Tourism: A Regional Identity Perspective // Journal of Travel Research. - 2022. - Vol. 61, №4. - P. 803-820. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0047287521999465>
6. Almeida G.G.F. et al. The influence of destination image within the territorial brand on regional development // Cogent Social Sciences. - 2023. - Vol. 9, №1. - Art. 2233260. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23311886.2023.2233260>
7. Trend.Az. Uzbekistan unveils new investment vision for Khorezm region. - 2025. - 12 sentyabr. <https://www.trend.az/business/4090536.html>
8. U.S. Department of State. 2022 Investment Climate Statements: Uzbekistan. - Washington, 2022. <https://www.state.gov/reports/2022-investment-climate-statements/uzbekistan/>
9. U.S. Department of State. 2023 Investment Climate Statements: Uzbekistan. - Washington, 2023. <https://www.state.gov/reports/2023-investment-climate-statements/uzbekistan>
10. Rajabov J.M., Yusupova M.T. Managing Investment Activity in Tourism Services: Case of Khorezm Region // Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance. - 2025. - Vol. 6, №4. - P. 1525-1533. <https://cajitm.casjournal.org/index.php/CAJITMF/article/download/1026/1044/>
11. Nilsson J.H. The role of place branding in local and regional economic development: Bridging the gap between policy and practicality // Regional Studies, Regional Science. - 2016. - Vol. 3, №1. - P. 1-17. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21681376.2016.1163506>
12. U.S. Department of State. 2024 Investment Climate Statements: Uzbekistan. - Washington, 2024. <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/uzbekistan/>
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. Xorazm viloyatida tadbirkorlikni rivojlantirish va investitsiya jozibadorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida, 2020-yil 17-avgust. <https://yuz.uz/en/news/a-decree-was-signed-to-increase-the-investment-attractiveness-of-the-khorezm-region->
14. CERR. Xorazm viloyatining 2017-2022 yillardagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi (Rasmiy hisobot). - Toshkent, 2023. <https://uzbekistan.org/cerr-socio-economic-development-of-khorezm-region-for-2017-2022/3196/>
15. APP / Qazinform. Uzbekistan unveils new investment vision for Khorezm region. - 2025. - 15 sentyabr. <https://qazinform.com/news/uzbekistan-unveils-new-investment-vision-for-khorezm-region-fd2b04>
16. Rajabov A. Analysis of sustainable socio-economic development of the region based on cluster approaches // Economics and Innovative Technologies. - 2024. - Vol. 12, №2. - P. 133-140. https://doi.org/10.55439/EIT/vol12_iss2/a15
17. Almeida G.G.F. Territorial Brand in Regional Development: Interdisciplinary Discussions // Encyclopedia. - 2023. - Vol. 3, №3. - P. 1094-1105. <https://www.mdpi.com/2673-8392/3/3/62>
18. Asian Development Bank. Country Partnership Strategy: Uzbekistan, 2019-2023. - Manila: ADB, 2019. https://www.adb.org/sites/default/files/linked-documents/04_UZB%20CPS_LD_ISGA.pdf
19. Jacobsen B.P. Investor-based place brand equity: A theoretical framework // Journal of Place Management and Development. - 2009. - Vol. 2, №1. - P. 70-84. <https://doi.org/10.1108/17538330910942368>
20. Place branding. Wikipedia. - 2026. https://en.wikipedia.org/wiki/Place_branding
21. Bright Uzbekistan. Xorazm viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dasturi: monitoring hisoboti. - 2021. <https://brightuzbekistan.uz/en/the-progress-of-work-on-the-preparation-of-a-comprehensive-program-for-the-socio-economic-development-of-makhallas-districts-and-cities-of-the-khorezm-region-was-considered/>
22. O'zbekiston Milliy statistika qo'mitasi (stat.uz). Xorazm viloyatining statistik to'plami: sanoat, investitsiyalar, tashqi savdo, kichik biznes va narxlar ko'rsatkichlari, 2010-2025. - Toshkent, 2025. <https://stat.uz/en/>

23. Aharon D., Alfasi N. The geographical aspect of place branding: Interactions between place brands in the spatial hierarchy // Applied Geography. - 2022. - Vol. 141. - Art. 102662. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0143622822000212>
24. Hanna S. et al. Place and Destination Branding: A Review and Conceptual Mapping of the Domain // European Management Review. - 2021. - Vol. 18, №3. - P. 356-374. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/emre.12433>
25. International Multidisciplinary Journal for Research & Development. Effective Impact of Enhancing the Investment Attractiveness Potential of the Kashkadarya Region on the Regional Economy. - 2026. <https://www.ijmrd.in/index.php/ijmrd/article/view/5373>

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100